

Muhayyer Peşrev

Ney

Dimitri Kantemiroğlu

Usûlü : **Muhammes** [32 / 4]

1 . *H a n e* / (*Hane-i Evvel*) / (*Serhane*)

T e s l i m / (*Mülazime*)

S O N / (*Temmet*)

2 2 . *H a n e* / (*Hane-i Sani*)

3 3 . *H a n e* / (*Hane-i Salis*)

Dimitri Kantemiroğlu

(Dimitrie Cantemir)

[1673 - 1723]

Kantemiroğlu, asıl adı dimitrie cantemir. Rusça Dmitri Konstantinoviç Kantemir, Türkçe Dimitri Kantemiroğlu (d. 5 Kasım 1673, Orhei ya da Fâlcui, Boğdan- ö. 1 Eylül 1723, Dmitrovka, Harkov yakınları, Rus Çarlığı), Osmanlı tarihi ve müziği üzerine önemli kitaplar yazmış devlet ve bilim adamıdır. Ünlü Rumen-Rus ailesi Kantemirlerin en önemli üyesidir. Boğdan voyvodalığından (1710-11) sonra Rusya'da I.Petro'nun (Büyük) başdanışmanı olmuştur.

Dimitri Kantemiroğlu Edebi Kişiliği Osmanlı Saray Türk Musikisi – Müziğine Katkıları

İstanbul'da yaşadığı dönemde ney üflediği de söylenen Kantemiroğlu, saz çalmanın kazandırdığı bilgilerle, Türk müziğinin kuramsal temelini kısa zamanda öğrendi.

O dönemde, kuramsal konuları en iyi bilenlerden biriydi. Müzik meraklısı olan Hazine-i Hümayun müdürü İsmail Efendi ile saray hazinedarı Latif Çelebi'nin ısrarlarıyla ünlü kitabını yazdı.

Kısaca Dimitrie Cantemir Edvarı diye anılan, Kitab-ı İlmü'l-musiki ala vecih'l-hurufat (Müsikeyi Harflerle Tespit ve İcrâ İlminin Kitabı) adlı kitap iki bölümden oluşur.

Birinci bölümde makamlar, perdeler, usuller üstüne müzik teorisi bilgilerini, ikinci bölümde ise 16. -17. yüzyıla ait, arasında kendi bestelerinin de bulunduğu toplam 349 bestenin notasını verir.

Kitap Osmanlı padişahı II. Ahmet'e sunulmuştur. Kantemiroğlu'nun kitabında yer alan besteleri kendi buluşu olan bir müzik notasyonuyla kaydetmesi sayesinde birçok besteyi yok olmaktan kurtarmıştır.

Türkiye'deki çağdaş müzikoloji çalışmalarında, Kantemiroğlu'nun önemine ilk kez dikkat çeken Rauf Yekta Bey oldu. 1912'de Şehbal dergisinde yayımladığı iki yazı ile Kantemiroğlu'nun biyografisini sundu. Hüseyin Sadeddin Arel de aynı dergide bu edvarı yayımlayarak yapıt üstüne açıklamalarda bulundu. O. Wright, Yalçın Tura ve Rumen müzikolog Eugenia Popescu-Judet, Kantemiroğlu hakkında pek çok çalışma yaptılar. Bunlardan biri 1999 (Popescu-Judet'in çalışması) , diğeri 2000 (Yalçın Tura'nın çalışması) yılında Türkiye'de yayımlandı .

Dimitri Kantemiroğlu, Edebi kişiliği

Dimitri Kantemiroğlu İstanbul'da yaşadığı süre (1687-1710) boyunca sadece Türk müziği değil, tarih, siyaset, felsefe ve din konularında da birçok kitap yazdı. Rumence/Rumca yazdığı Divanul sau Gâlceava Înțeleptului cu lumea sau Giudețul sufletului cu trupul (1698) (Vücutla Ruh Arasındaki Anlaşmazlık Konusunda Ulaşılan Hükümün Divanı) felsefi bir kitaptır. Istoria ieroglifică (1705) Rumence yazılmış ilk roman olarak bilinir.

Rusya'dayken yazarlığa devam eden Kantemiroğlu 1714-1716 yılları arasında Osmanlı tarihi hakkında Latince bir kitap hazırladı. Batı'da Osmanlı Devleti konusunda oluşan ön yargıların büyük kısmına bu kitabın sebep olduğu ileri sürülmüştür.

Kitap, Avrupa devletlerine Türkler'i yenilgiye uğratmak için hayati önem taşıyan siyasal ve askeri öğütler içermekteydi. Çar Büyük Petro kitabın bir an önce Rusça'ya çevrilmesi için emir verdi. Kitap daha sonra 1734 yılında İngiltere'de, 1743 yılında da Fransa'da yayımlandı. İngiltere Kraliçesi Caroline'ın uzun süre bu kitabı başucundan ayırmadığı söylenir.

1714 yılında Berlin Kraliyet Akademisi'nin isteği üzerine Kantemiroğlu Boğdan'ı coğrafi, etnik ve ekonomik açıdan tanıtan Descriptio Moldaviae (Boğdan'ın Tasviri) kitabını yazdı, Boğdan'ın tarihteki ilk haritasını hazırladı. Roma-Cermen İmparatoru VI. Karl, hizmetleri karşılığında Kantemiroğlu'nu Roma-Cermen Prensi sıfatıyla onurlandırdı.

M u h a m m e s U s û l ü

*) XV. veya XVI. asırdan beri kullanılan bir usûldür.

*) 32 zamanlıdır.

*) Sekiz tane 4 zamandan veya başka bir deyişle sekiz tane Sofyân'dan meydana gelmiştir. (4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 = 32). Her 4 zamandan sonra noktalı, 32 zamanın sonunda ise düz kalın bir veya iki ölçü çizgisi çekilmelidir.

*) 32/8'lik birinci, 32/4'lük ikinci, 32/2'lik üçüncü mertebeleri varsa da en çok 32/4'lük ikinci mertebesi kullanılmıştır. Bu usûldeki bestelerde mısra 2 usûl onu takiben terennüm 1 usûl ve onu takiben 4. usûlde mısraın sonundan alınmış bir kısmı vardır.

*) Pişrev, kâr, beste ve İlâhîlerde kullanılmıştır.

Muhammes D a r b U s û l ü

[32 / 4] m e r t e b e s i

- 1 . Darb : (Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 2 . Darb : (Te) / [1 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 3 . Darb : (Ke) / [1 Zamanlı ve Zayıf]
- 4 . Darb : (Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 5 . Darb : (Te-Ek) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 6 . Darb : (Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 7 . Darb : (Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 8 . Darb : (Te-Ek) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 9 . Darb : (Te) / [1 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 10 . Darb : (Ke) / [1 Zamanlı ve Zayıf]
- 11 . Darb : (Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 12 . Darb : (Te-Ek) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 13 . Darb : (Te) / [1 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 14 . Darb : (Ke) / [1 Zamanlı ve Zayıf]
- 15 . Darb : (Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 16 . Darb : (Ta-Aa) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 17 . Darb : (He-Ek) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 18 . Darb : (Te) / [1 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 19 . Darb : (Ke) / [1 Zamanlı ve Zayıf]
- 20 . Darb : (Te) / [1 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 21 . Darb : (Ke) / [1 Zamanlı ve Zayıf]

Kaynak :

1) ' Türk Musikisinde Usuller ve Kudüm ', M. Hurşit UNGAY

2) ' Türk Müsiki Nazariyatı ve Usülleri-Kudüm Velveleri ' İsmail Hakkı ÖZKAN [1941- 2010]